БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 112 (5004)
Воскресенье
Июниин
2
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Хабарайнгаа тарилгые һаяын хэдэн үдэрнүүдтэ дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе улам бүри үргэдхэжэ, бултадаа бүтээсэтэй һайнаар хүдэлмэрилэе!

ХҮҮГЭДЭЙ ХҮХЮУН СЭНГҮҮ АМАРАЛТЫН ТҮЛӨӨ

Большевистскэ парти ба советскэ правительство хадаа согтойholбон хүүгэд тухай ходо анхарал табижа байдаг гээшэ. Дайнай хатуу шанга жэлнүүдтэшье энэ анхаралынь зааханшье һуладхагдаагүй.

Мүнөө, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнии илалта түгэлдэрөөр дүүргээд, амгалан байгуулалтын үедэ ороод байхадаа хүүгэдэй энэ жэлэй зунай амаралтые үнгэрһэн жэлнүүдэйхиһээ үлэмжэ ехэ һайнар эмхидхэхэ аргатай байнабди.

Мүнөө зун манай республикын пионерскэ лагерь ба талмайнуудта 8 мянгаһаа үлүүтэй хүүгэд амарха юм. Тэдэнэй тоодо 3 мянга үлүүтэй хүүгэд колхозуудай түхеэрэһэн лагерьта амарха болоно.

Эдэ олон үхибүүдые һайнаар амаруулха гээшэ тон харюусалгатай хэрэг мүн. Лагерьнуудые зохидоор түхеэрэжэ, үхибүүдые хангалтаар угтаха, тэдэнии һайнаар эдеэлүүлхэ ба баяртай хүхюунээр амаруулха ябадал ажахын болоод хүмүүжүүлгын олон асуудалнуудые шадамар бэрхээр ба саг соонь шиидхэхыень эрихэ байна. Пионерскэ лагерьнуудай гол зорилго хадаа хүүгэдэй бэеын элүүрые бэхижүүлхэ, бэеын тамир шадалые хүгжөөлүүлхэ ябадал болоно. Пионерскэ лагерьна байдал хадаа һургуулиин хүдэлмэриин үргэлжэлэл болохо тула хүхюун сэнгүү амаралта хүмүүжэл болбосоролой хэрэгтэй холбогдохо зэргэтэй. Лагерьна хүдэлмэриие тон һонирхолтой ба һамаарасатайгаар эмхидхэхэ шухала.

Энээнэй ехэ удхашанарые мэдэрһэн, паровозо-бүтээлгын ба гүрэнэй заводууд ба городой хэдэ хэдэн предприятинууд хүүгэдэй зунай амаралтада һайнаар бэлэдхээ. Энэ ехи лагерьнуудта хүмүүжүүлгын хэрэгтэй һайн танил хүнүүд хүдэлмэрилхэ юм.

Хүүгэдэй энэ жэлэй амаралтада мүн хүдөө нютагуудшье үлэмжэ һайнаар түхеэрэбэ. Түнхэнэй аймаг ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр П. Демин) түсэбэй ёһоор 200 хүүгэдые амаруулха аад, 250 хүүгэдэй амарха 3 лагерии тон гое һайхан газарта түхеэрэбэ. Эдэ лагерьнуудынь июниин 15-да нээгдэхэнь. Мүн Яруунын, Сэлэнгын аймагууд, Кяхта, Городок городууд зунай амаралтада муу бэшээр бэлэдхээ.

Мүнөө хүдөөгэй лагерьнуудай нээгдэтэр арбаадхан хоног үлэбэ. Гэбэшье республикын олонхи аймагууд энэ кампанида ехэ муу бэлэдхэлтэй. Байкало-Кударын аймагай соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Вторушин, гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Егорова, ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр Кириллов гэгшэд зунай амаралтада ямаршье бэлэдхэл хээгүй байгаад 100 хүүгэдэй ерэхэдэ юу хэлэхэ гэжэ бодожо байна гээшэб. Мүн Заиграйн, Баунтын аймагууд энээнһээ дээрэ бэшэ байдалтай. Эдэ аймагууд хүүгэдэй үнгэрэгшэ жэлэй амаралтые таһалдуулһан аад, мүнөөшье жэлдэ мүн тэрэ хойрог назагай ябадалаа дабтажа байна.

Хүүгэдэй зунай элүүржүүлгын кампанида иимэ муу бэлэдхэлтэйгээр ерэжэ байһанай шалтагаан юуб гэхэдэ, аймсоведэй гүйсэдкомууд, арадай гэгээрэлэй таһагууд мүн ВЛКСМ-эй айкомууд энэ хэрэгые эртэнэй бодожо үзөөгүй, харин хабар дулаан болоходол һанажа эхилһэн байна. Эдэнэр өөһэдынгөө халуун үүсхэл гаргажа, колхозууд ба бусад эмхи зургаануудые энэ хэрэгтэ үргэнөөр хабаадуулаагүй, ёһо тэдыгөөр хандажа, өөрөө бүтэхэдэ найдажа һууһан ба һуужашье байна. Иигэжэ байхадань ВЛКСМ-эй обком ба гэгээрэлэй министерство һанаа амархан хаража һуухань болошогүй байна. Иимэ хандалга хүүгэдэй амаралта эмхидхэхэ үүргэтэй байһан аад өөрынгөө ажалда хойрог нобшоор хандадаг хүнүүдтэ таатай зохид шалтаг боложо үгэһэн байха юм.

Иимэ байдалые эрид хубилгажа, хүүгэдэй хүхюун сэнгүү амаралтые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй тулада партийна организацинууд зохихо туһаламжа үзүүлхэ болоно.

Һуралсалай жэлые һайнаар дүүргэһэн үхибүүднай эрхимээр амаржа, шэнэ хүсэ шадал орожо ерэхэ һуралсалай жэлые угтаха ёһотой. Тэрэнэй тула советскэ ба арадай гэгээрэлэй органууд, комсомольско ба профсоюзна организацинууд, бүхы олониитэ болбол илангаяа ехэ оролдолго гаргаха зэргэтэй.

Агуухэ түсэб бэелүүлхын түлөө

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай бригадануудай членүүдэй хамтын суглаан тус колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг Сэлэнгын МТС-эй тракторна бригадын трактористнүүдай хабаадалгатайгаар һаяхан болоо. Энэ суглаан дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Тогочи Данзанович Данзанов гэгшэ СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи Сесси дээрэ баталагдаһан түүхэтэ хуулитай тэндэ хабаадалсагшадые танилсуулба.

Верховно Соведэй Сесси дээрэ баталһан дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэб тухай хуулитай нэзэгыгөөр танилсаха тушаа энэ нүхэр хэлэбэ. Тус түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхын түрүүндэ энэ табанжэлэй түрүүшын жэл болохо 1946 оной хабарай тарилгые эрхим һайн шанартайгаар, агротехническэ богонихон болзор соо дүүргэжэ, үндэр баян ургаса туйлаха, колхозоо баян шадалтай, колхознигуудаа шанга шадалтай болгохын түлөө тэмсэхые эндэ сугларагшадые уряалба.

Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд тухай колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Д. Очиров үгэ хэлэхэдээ, социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон бригадануудһаа нүхэр Ш. Шараповай хүтэлбэрилдэг бригадынхид илаба, гэжэ мэдүүлбэ. Энэ бригадын членүүд полевой хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө эхилээд, үдэрэйнгөө даалгабарита нормые ододоо дүүргэдэг ба үлүүлэн дүүргэдэг байна. Бригадын түрүү плугшан нүхэр Ц. Содномова гэгшэ үдэрэйнгөө даалгабарие 110—115 процент гүйсэдхэжэ, түрүү һуурида ябана.

Мүн колхозой правлениин ба партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг абаха болоһон нүхэр Д. Раднаевай бригадынхид муу бэшээр хүдэлмэрилнэ гэжэ элидхэлшэ нүхэр Очиров тэмдэглэбэ.

Сэлэнгын МТС-эй 6-дахи тракторна бригадын тракторист, ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүхэр Нимаева гэгшэ ЧТЗ трактораар үдэртөө 10 гектар хахалха байһанаа, 11—11,5 га хүргэнэ. Гэхэтэй хамта, зарим таряанажалай бригадануудай агротехникын заабарие сахидаггүй байһан баримтанууд элирүүлэгдэбэ.

Жэшээлхэдэ, нүхэр Е. Нимаевай бригадын плугшад ба мүн нүхэр Д. Будаевай бригадынхид газарые гүйхэнөөр далантуулан элдүүрилһэн байгаа.

Суглаанда хабаадалсагшад эдэ элирүүлэгдэһэн дутуу дундануудые дары усадхажа, хабарай тарилгые эрхим шанартайгаар ба богонихон болзор соо дүүргэхэ гэжэ тогтоохо зуураа, Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай бригадануудые социалистическэ мүрысөөндэ уряалба.

П. АНГАРОВ,
Сэлэнгын МТС-эй партийна организациин секретарь

Тарилгые түгэсхэхэ саг ерээ!

Хурданаар тарихын тула хамаг бүхы хүсэеэ гульдхаха хэрэгтэй

Саянтын МТС-эй суута тракторист нүхэр Бимба Дымбрыловэй хүтэлбэрилжэ байгаа комсомольско-залуушуулай бригада гансахан манай Бурят-Монголой республика соо бэшэ, харин бүхы Советскэ Союзда суурхаһан байха юм.

Энэ бригада Бурят-Монголой республикын комсомольско-залуушуулай бүхы тракторна бригадануудые илаад, Союз соохи социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ шадаһан байха юм.

Дүрбэдэхи табанжэлэй хабарай тарилгые урда урдынхиһаа улам амжалтатайгаар үнгэргэхэбди гэжэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон нүхэр Дымбрыловэй бригадын членүүд 760 гектарай орондо 891 гектар элдүүрилжэ, жэлэйнгээ түсэбые аяар майн 18-да үлүүлэн дүүргэһэн ба 523 килограмм горючи арбилһан байна.

Мүнөө тус бригадынхид эртын пар хахалха түсэбөө болзорһоонь урид эрхим шанартайгаар дүүргэө.

Һаяхан хүдэлмэреэ амжалтатайгаар дүүргэжэ Бүхэсоюзна комсомольско-залуушуулай социалистическэ мүрысөөндэ гурбадахи һуури эзэлһэн нүхэр Дымбрыловэй бригадын һайндэр боложо, тэрээн дээрэ ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр Гаськов гэгшэ эвэ суута бригадын бригадир нүхэр Дымбрыловтэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй, ВЛКСМ-эй обкомой ба БМАССР-эй газартаряалангай Министерствын Хүндэлэлэй грамота ба 5.000 түхэриг мүнгэн шан барюулба. Мүн тэрэшэлэн энэ бригадын эрхим трактористнууд нүхэд Дари Бадмаева, Цырендаши Бимбаева гэгшэд хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй, ВЛКСМ-эй обкомой ба БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын хүндэлэлэй грамотаар ба мүнгэн шангаар шагнагдаһан нүхэр Дымбрыловэй бригадын членүүдые МТС эй директор нүхэр Танхасаев халуунаар амаршалха зуураа, тэдэнэртэ дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэб бэелүүлхын түлөө улам саашадаа ашагтайгаар хүдэлмэрилхые хүсэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Республикын энэ түрүү бригадын эрхим тракторист Цырен-Даши Бимбаев газараа хахалжа ябана.

О. Зеккиин фото.

Абаһан түлнүүдээ гарзагүйгөөр тэнжээнэ

Закаменай аймагай колхозуудай малшад дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түсэб бэелүүлхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдибхитэйгээр оролсоһон байна.

Мыло-Бортын сомоной «Улаан Одон» колхозой һүнэй-товарна фермые даагша нүхэр Байрова болбол өөртөө даажа абаһан 20 үнеэнһээ 16 түл абажа, бүгэдыень элүүр энхээр тэнжээбэ. Бүхы фермээрээ 40 үнеэнһээ 30 шэнэ түлнүүдые абаад, бүгэдыень тэнжээхэ зуураа, түл абалгые саашадаа эрхимээр угтажа байха юм. Энэ фермын үнеэд тобир тарганаараа бусад фермын үнеэдһээ онсо шалгардаг байна.

Мүнөө фермын һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, һаалишан бүхэн уялгануудые абаа.

Мүн Сагаан-Мориной сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша һаалишан Д. Доржиева өөрынгөө даажа абаһан үнеэдые эрхимээр харууһална. Мүнөө 12 үнеэнһээ 12 тугал абаад, нэгэшье толгой гарзагүйгөөр тэнжээжэ байна. Мүн энэ колхозой нүхэр Т. Жигмытовэй фермын малшад муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Эдэнэрэй даажа байһан үнеэд хүсэ шадалаар һайн зунай бэлшээридэ гараа. Эдэнэр бултадаа «республикын түрүү малшан» гэһэн нэрэзэргэдэ орохо хүсэлэнтэй улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

О. АЮШЕЕВ.

Эдэнэрһээ жэшээ абагты!

ТҮНХЭН, (Телефоноор абтаба). Аймаг соохи тракторна бригадануудые баранииень илахаар ябаһан Кыренскэ МТС-эй нүхэр Санжиевай тракторна бригада «Буркавполк» колхозой тарилгада ябадаг юм.

Майн 25-ай мэдээгээр тус бригада условно трактор бүхэнөөр 176 гектар элдүүрилжэ, тракторна хүдэлмэринүүдэй хабарай түсэбые 191 процент дүүргэхэ зуураа, 639 килограмм горючи арбилһан байна.

Мүнөө энэ бригадынхид эртын парта үшөө шанга эршэмтэйгээр оролсонхой.

* * *

БИЧУРА. Майн 25-ай мэдээгээр Кировэй (Харлан), Фрунзын, Сталинай нэрэмжэтэ «Большевик», «Коминтерн» колхозууд эртын орооһото культурануудай тарилгые дүүргээ.

Мүнөө эдэ колхозууд тэжээлэй, техническэ культурануудые тариха газар бэлэдхэхэтээ хамта эртын пар хахалжа байна.

Аймаг соо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Кировэй нэрэмжэтэ (Харлан), «Большевик» колхозууд түрүүлэнхэй

* * *

ТАРБАГАТАЙ. Политотдел» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Мордвин), аймаг соогоо эгээл түрүүлэн хабарай тарилгые майн 20-до дүүргэһэн байна. Мүнөө энэ колхоз эртын пар хахалжа, мүн техническэ, тэжээлэй культурануудые тарижа эхилээ.

Тарилгын үедэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ аймаг соогоо илаһан энэ колхоздо ВКП(б)-гэй айком болон аймгүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

* * *

КЫРЕН. (Телефоноор абтаба). Кыренскэ МТС-эй комсомольско залуушуулай нүхэр Л. Данзановагай бригада майн 20-до тарилгын түсэб 191 процент гүйсэдхэбэ. Эдэнэр трактор бүхэнөөр 176 гектар элдүүрилһэн ба 639 килограмм горючи арбилаа.

Мүн нүхэр Д. Фадоновагай бригадынхид түсэбөө 182 процент гүйсэдхэбэ. Тракторист нүхэр Ж. Шадонов болбол өөрынгөө трактораар 107 гектар элдүүрилһэн ба 145 килограмм горючи арбилба. Мүн тэрэшэлэн Д. Турбаева гэгшэ 102 гектар элдүүрилхэ зуураа, 90 килограмм горючи арбилаа. Мүнөө эдэнэр пар хахалалгада ороод улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

* * *

ЗЭДЭ. Гэгээтын МТС-эй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг нүхэр С. Грехова гэгшын тракторна бригада түрүү бригадануудай нэгэниинь болоно. Тус бригадын трактористнууд хабарай тарилгын түсэб 114 процент дүүргэхэ зуураа, 2.671 килограмм горючи арбилаа.

Илангаяа тракторист нүхэр Цыбенов майн 20-до 245 гектар, мүн нүхэр Ольхинов 225 гектар элдүүрилжэ, 1.190 килограмм горючи арбилан, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые үдэр бүри туйлана.

Мүнөө энэ бригада хабарай эртын пар хахалалгые мүн лэ һайнаар ябуулжа байна.

Хоёр МТС-үүдэй хэниинь түрүүлээб?

1946—1950 овуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хууляар зоригжоһон Бургалтайн МТС-эй тракторист, комбайнер болон бүхы хүдэлмэрилэгшэд үндэр баян ургасын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсоходоо Ториин МТС-эй коллективые мүрысөөндэ уриһан байха юм.

Тиигээд байхадаа тус МТС-эй тракторист бүхэн еөһэд хоорондоо мүрысөө баталжа, бэе бэедээ уялгануудые даажа абаһан байгаа.

Тарилгада орохоһоо эхилээд тэдэнэр абаһан уялгануудаа үнэн хэрэгүүдээр дүүргэжэ эхилээ. Тракторист нүхэр Невзгодов гэгшэ өөрынгөө „АТЗ-НАТИ“ трактораар 1.200 гектар элдүүрилхэ уялга абаад, мүнөө халаан бүридөө үйлэдбэриингөө нормые 140—150 процент хүртэр, һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

Мүн тэрэшэлэн Сахьяновагай нэрэмжэтэ колхоздо тарилгада ябаһан тракторист нүхэр Дондоков болбол „АТЗ-НАТИ“ трактораар халаанайнгаа нормые 120—130 процент дүүргэжэ, табанжэлэй түсэб дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана.

Иимэ ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйладаг трактористнууд энэ МТС-тэ яһала олон бии. Жэшээлхэдэ, Б. Улзутуев, Д. Бадмаев, Ц. Табанов ба бусад болоно.

Һаяхан социалистическэ мүрысөө баталһан хоёр МТС-үүдэй дүн гаргалгада Бургалтайн МТС-эй коллектив Ториин МТС-эй коллективые холо илаһан байгаа.

Энэнь ажалай эмхидхэл һайнаар табиһанай, жаяг заршам шангаар табигдаһанай, мүн тэдэнэй дундахи социалистическэ мүрысөөнэй онсо һайнаар эмхидхэгдэһэнэй аша үрэ мүн. Энэ МТС үшөө майн 20-до 2.100 гектар элдүүрилхэ аад, 2.255 гектар элдүүрилжэ, түсэбөө 107,3 процент дүүргэө. Мүн борнойлхо түсэбөө 120,8 процент дүүргэһэн байха юм.

Ториин МТС-эй коллектив болбол 1.800 гектар элдүүрилхэ түсэбөө майн 20-до 1.497 гектар элдүүрилжэ, түсэбөө 93,1 процент дүүргэбэ. Борнойлхо түсэб 87,1 процент, яровой тарилгын түсэб 49,3 процент дүүргээд, хожомдожо ябана.

Тиимэһээ тус МТС-эй коллектив хүдэлмэриин темпые эрид шангадхажа, тон ойрын сагта түсэбөө дүүргэхын түлөө тэмсэхэ зорилготой.

Б. Цыденов.

Тарилгаа дүүргэһэн түрүү колхоз

СЭЛЭНГЭ. (Телефоноор абтаба). „Коминтерн“ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Гамбаров партийна эхин организациинь секретарь нүхэр Будаева) аймаг соогоо түрүүлжэ, орооһото культурануудай бүхы тарилгые 102 процент дүүргэжэ, аймгүйсэдкомой ба ВКП(б)-гэй айкомой дамжуулгын Улаан туг абаһан байна.

Тус колхоз 450 гектар газарта орооһото культурануудые тариха түсэбтэй аад, 461 гектар таряад байха юм. Мүн тэрэшэлэн хартаабхын ба бусад овощной культурануудай түсэбые үлүүлэн дүүргэө.

Мүнөө энэ колхоз тэжээлэй, техническэ культурануудые тариха газар бэлэдхэхэтээ хамта, эртын пар хахалжа байна.

Майн 30-ай мэдээгээр, 115 гектар пар хахалха байһанаа, 158 гектар хахалаа.

Г. САБЖАЕВ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнууд түргэнөөр шанартайгаар тарихын түлөө тэмсэнэд

Тарбагатайн аймагай «Искра» колхозой партийна эхин организациин худэлмэри тухай ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой гаргаhан шиидхэбэриин ёhоор Кабанскын аймагай Колесовско сельсоведэй партийна организаци болбол тарилгын урда тээ партийна суглаа татажа, тэрээн дээрээ хабарай тарилгын үедэ хэхэ худэлмэриингөө түсэб зохёоhон байгаа.

Энэ түсэб зохёоходоо, түбхын түрүүн, «Путь Социализма», «17-ое Октября» колхозуудай коммунистнуудай бүхы хүсые хабарай тарилгын шиидхэхы участогууд дээгүүр хубаарилжа табиха, тарилгые агротехническэ үндэр дээдэ хэмжээндэ, хаhа саг соонь, эрхим hайн шанартайгаар үнгэргэхын түлөө ажалай жаяг заршамые шангадхаха, ажал худэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, полевой худэлмэринүүд дээрэ социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиие олониитэдэ ойлгуулха тушаа худэлмэриие дэлгэрүүлхэ гэхэ мэтын шухалын шухала хэмжээ-ябуулгануудые хараалhан шиидхэбэринүүдые энэ суглаан дээрээ абаhан байгаа.

Мүнөө хабарай худэлмэриин түлэг дундаа ябажа байhан үедэ Колесовско колхозуудай коммунистнууд болбол партийна суглаанай шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа табина.

Жэшээлхэдэ, «Путь Социализма» колхозой 4-дэхи бригадын нэгэ звено ВКП(б)-гэй член нүхэр М. А. Щаповта даалгагдаhан байгаа. Нүхэр Щаповай звено полевой худэлмэриин түрүүшын үдэрhөө эхилээд стахановска ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Энэ звеногой членүүд бултанhаа түрүүн поли дээрээ гарадаг, үдэрэйнгөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Энэнь нүхэр Щаповай ажал худэлмэриие зүбөөр эмхидхэhэн, плугшадай дунда бэеэрээ большевистскэ жэшээ харуулдаг ба социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй аша үрэ мүн.

Мүн тэрэшэлэн ВКП(б)-гэй член түмэршэ дархан П. Жуков болбол партийна организациин даалгабариие муу бэшээр дүүргэнэ. Нүхэр Жуковай хүсөөр плуг, борной, сеялкэ гэхэ мэтын хүдөө ажалай зэр зэмсэгүүд бүрин түгэсөөр заhабарилагдаhан байгаа. Машина зэмсэгүүдэй шухала инструментнүүд болон запасной частьнууд бэлэдхэгдэhэн байгаа. Тиимэhээ, мүнөө худэлмэриин үедэ зарим зэр зэмсэгүүдэй эбдэрхэдэ тэдэниие түргэн заhабарилха арга-боломжотой байха юм.

ВКП(б)-гэй член тракторист И. С. Перевозников ЧТЗ трактораар үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, бусад трактористнуудта стахановска ажалай эрхим жэшээ харуулна.

Партийна эхин организациин секретарь нүхэр В. И. Березкин бэе дээрээ 2-дохи бригада даажа абаад, хабарай тарилгые тон богонихон болзор соо эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гаргана. Тус бригадын членүүдэй дунда үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргэдэггүй хүн үгышье гэхэдэ алдуу эндүү болохогүй юм. Илангаяа майн урда тээ энэ бригадынхид ажалай бүтээсые эрид дээр дээшэлүүлээ.

Нүхэр Березкин болбол тарилгада ябаhан колхознигуудай дунда үндэр баян ургаса туйлахын түлөө эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр худэлмэрилхын тулада социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зуураа мүн агитационно худэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулна. 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулияар болон бусад газетнэ hонинуудаар саг үргэлжэ хөөрэлдөөнүүдые ба элидхэлнүүдые үнгэргэнэ.

«Путь социализма» колхозой агитаторнууд партийна организациин халуун туhаламжа доро колхознигуудай амарха газарта ханын газетэ ба дайшалхы хуудаhануудые хододоо гаргана. Мүн ажалай бүтээсын доска эмхидхэгдээ. Колхозой клубай дэргэдэхи драматическа кружок зүжэг наада табина.

«17-ое Октября» колхозой 1-дэхи бригадые коммунист нүхэр Бурлаков хүтэлбэрилнэ. Нүхэр Бурлаковай бригада социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ, колхозой правлениин ба партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг абаа.

ВКП(б)-гэй член, Эсэгэ оронсо хамгаалгын агуулэхэ дайнай инвалид нүхэр Г. М. Волков болбол колхозой клуб даана. Энэ клубынь гоё hайханаар шэмэгдэhэн, дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түсэбhөө тоо баримтануудые эли тодоор харуулhан диаграмма, энээниие дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхые уряалhан плакадууд няагданхай. Мүн ханын газетэ гарана.

Нүхэр Волков болбол хабарай тарилгада ябагшадые культурна талаар хангаха хүсэлэнтэйгөөр тарянажалай бригадануудай полевой стануудые гоё hайханаар шэмэглээ. Тэндэнь элдэб ном дэбтэр болон газетэ журналнууд саг үргэлжэ байдаг юм.

Мүн нүхэр Волков болбол бригадануудай членүүдэй дунда шэнэ сталинска табанжэлэй түсэб тухай хуули тушаа хэдэн олон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөд байна.

Эндэхи коммунистнууд дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй нэгэдэхи жэл—1946 оной хабарай тарилгые агротехническэ үндэр хэмжээндэ, эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө, өөhэдынгөө авангардна түрүүгые хүндэтэйгөөр дүүргэжэ байна.

Б. ДАНСОРУНОВ.

Гүрэнэй заводой модошо дархан нүхэр Б. Ц. Эрдынеев үйлэдбэриингөө даалгабариие үдэр бүри 260—270 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Эрдынеев модо харуулдажа байна.

И. Красавцевай фото.

Эрхим худэлмэриин аша

Паровозо-бүтээлгын заводой шэрэм шудхалгын цехын худэлмэришэд мүнөө бүтээн гаргагдажа байhан 100-дахи паровозые шудхамал детальнуудаар хүсэд хангахын түлөө жэшээтэ hайнаар худэлмэрилжэ байнад.

Майн урда тээхи hарануудта тус цехтэ 40 гаран хүн худэлмэрилжэ байhан юм. Харин май hара соо энэ цехынхид худэлмэришэдэйнгөө тоое 14 хүн хүртэр үсөөдхөөд, тэрэ лэ даалгабарла амжалтатайгаар дүүргэhээр. Нигэжэ тус цех булад шудхалгын цехтэ туhаламжа болгон 26 хүниие эльгээhэн байна.

Энээнhээ урда тээ гол хатааха пеэшэнүүдые 4 хүн түлидэг байгаа, теэд мүнөө гансахан хүн тэдэнэй худэлмэриие дүүргэнэ. Мүн хоер слесарьнүүдэй худэлмэриие түмэршэ дархадта даалгаhан байха юм.

Мэргэжэлтэ телефонистка

Хэлхеэ-холбоон шухала хэрэг гэжэ hайнаар ойлгоhон Улан-Удын конторын телефонистнууд ажалдаа анхаралтайгаар хандана.

Нүхэр Батиковагай хүтэлбэрилдэг тус конторын бригада түрүү зэргэдэ ябана.

Нүхэр Батикова болбол телефонисткаар 16 жэл худэлмэрилхэ зуураа өөрынгөө мэргэжэлые эрхимээр шудалhан байна. Тиимэhээ 6 с кунда соо харюусаха даалгабаритай аад, 3 секундын туршада харюу үгэжэ телефоноор хөөрэлдөөндэ ямаршье haaд тойбо үзүүлдэггүй юм.

Мүн тэрэшэлэн телефонисткануud нүхэд Белобородова, Петухова гэгшэд Батиковагай hайн жэшээгээр 3—4 секунда соо харюу үгэдэг болонхой.

Ж. Д. Гомбоин

Дуун

Шэлэдээ тариhан тарямнай
Сэсэглэн набшалжа hуунал даа
Сэдьхэлээ нэгэдэhэн нүхэрни
Сэрэгhээ бусажа ерэбэл даа.
Хададаа тариhан тарямнай
Халюуран хүхэржэ hуунал даа.
Хододоо hанагдадаг нүхэрни
Колхоздоо бусажа ерэбэл даа.
Ууладаа тариhан тарямнай
Урган хүхэржэ hуунал даа.
Орден габьяата нүхэрни
Орондоо бусажа ерэбэл даа.

Тарилгаа амжалтатайгаар дүүргэбэ

Мухар-Шэбэрэй „Улаан туяа" гэжэ хүдөө-ажахын артель (правлениинь түрүүлэгшэ Улаан Армиhаа табигдажа ерэhэн нүхэр Дамбаев) болбол үшөө СССР-эй Верховно Советдэ hунгалтануудай болохоhоо урда тээ хабарай тарилгада бэлэн болоhон байгаа. Бүхы колхознигууд хабарай тарилгын машина зэмсэгүүдые заhабарилха, поли дээрэ саhа тогтоохо, мүн наг шэбхэ ба шубуунай аргал поли дээрээ тараан адхажа, тарялангай газарые үтэгжүүлхэ зэргын худэлмэриие ябуулжа, үндэр ургаса абахын түлөө бэлэдхэлэй худэлмэриие hайнаар ябуулhан байна. Поли дээрээ гарахаhаа нилээд урда тарянажалай бригада ба звенонуудые худэлмэришэдөөр гүйсэд хангаhан, тэдээндэ анзаhа, борной, сеялкэ, тэргэ, зэр зэмсэг болон бусад хэрэгсэлнүүд даалгагдаhан ба бүхы колхознигууд хабарай полевой худэлмэриин түсэбтэй hайнаар танилсажа, нормо даалгабаряа мэдэхэ болоhон байна. Тэрээнhээ гадна худэлмэриин моридые амаралтада гаргаhан байна. Эдэ бүхы худэлмэринь бригада ба звенонуудай хабарай тарянажалай худэлмэридэ hайнаар ажаллаха арга олгоhон байха юм.

Арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулитай танилсан, тус артелиин членүүд хабарай тарилгые жэшээтэ hайнаар үнгэргэхын түлөө, ороohото ба техническэ культурануудай ургасые дээшэлүүлхын түлөө ба шэнэ табанжэлэй түрүүшын жэл болохо 1946 оной бүхы түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ ороhон байна. Энэ колхоз тарилгын урда тээ газар болбосоруулха худэлмэридэ апрелиин 12-то орожо, апрелиин 17-hоо ниитын тарилгые эхилhэн байна. Колхознигуудай эмхитэй hайнаар худэлмэрилhэнэй ашаар энэ колхоз үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 8 хоног урда хабарай тарилгые hайн шанартайгаар дүүргэжэ шадаба. Бүгэдэ 457 гектар газар эртын ба оройн культурануудые тариhан байха юм. Аймаг соогоо хабарай тарилгые түрүүлжэ дүүргэhэн энэ колхоздо аймгүйсэдкомой ба ВКП(б)-гэй айкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Хабарай тарилгын худэлмэриин эхилhэн үдэрhөө эхилээд колхознигууд ажалай үндэр бүтээсые харуулhан байна. Жэшээлхэдэ, плугшад Цыренов, Санжиева, Будажапова ба бусад нүхэд үдэр бүхэнэйнгөө нормые 140—150 процент, сеялкэшэд Цырендоржиев ба Бадмаев гэгшэд 120—130 процент дүүргэжэ ябаhан байха юм. Нүхэр Халзанов звеноводтой үндэр ургасын комсомольско-залуушуулай звено дайшалхыгаар худэлмэрилжэ, өөрынгөө участок дээрэ богонихон хугасаа соо агротехническэ гуримые гүйсэд баримталан 65 гектар газар хахалжа, ороohото культура тариhан байна.

Буурал толгойтой үбгэд, хүгшэд колхознигууд ажал дээрэ мүн лэ хожомдоогүй худэлмэрилөө. Хонинной товарна фермые даагша 60 наhатай үбгэн Доржиев Нима 40 гектар тарилгын талмайе уhалhан, 75 наhатай Ринчинов Даши бригаданууд дээгүүр ябажа тэргэ, зэр зэмсэг болон бусад хүдөө ажахын зэмсэгүүдые заhабарилжа тарян ажалай бригадада ехэхэн туhа хүргэhэн байха юм. Эрхим дүршэлтэй моришон үбгэн Цыденов Санжи өөрынгөө эрхим худэлмэреэр колхоз ба аймаг соогоо суурхана. Энэ нүхэрэй харюусалгада байhан 65 толгой морид тобир тарганаар харууhалагдана. Иимэ эрхим жэшээ харуулдаг колхознигууд энэ колхоздо олон бии.

Парторг нүхэр Эрдынеевэй хүтэлбэри доро худэлмэрилhэн энэ колхозой агитаторнууд хабарай тарилгые амжалтатай үнгэргэхэ ябадалда нилээд туhаламжа үзүүлhэн байна. Эдэ агитаторнууд поли дээгүүр үдэр бүхэндэ „Дайшалхы хуудаhануудые" гаргадаг, табанжэлэй түсэб тухай хуули тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг ба үндэр ургаса абахын түлөө тэмсэлдэ колхознигуудые уряалдаг байха юм.

Энэ колхоз мүнөө пар хахалалгада ороод байна.

Л. ТАРХАЕВ.

Абаhан уялгаяа дүүргэбэ

Закаменай аймагай Михайловскын сомоной „Большевик" гэжэ колхозой членүүд үндэр баян ургасын түлөө унтаха нойргүйгөөр тэмсэжэ ябанад. Тус колхозой тарилгада ябаhан нүхэр Буда Цыренжаповай хүтэлбэрилдэг тракторна бригада, мүрысөөндэ түрүүлэнхэй.

Трактористнуудайнь социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшын дүнгүүдые харахада, тэдэнэр үгэдөө хүрэжэ байха юм. Тракторист Дымбрыл Гомбоев гэгшэ халаан соогоо 6,40 гектар элдүүрилхэ даалгабаритай аад, үйлэдбэриингөө нормые 12 гектар хүртэр hайн шанартайгаар дүүргэнэ. Мүн тэрэшэлэн тракторист Гарма Самбилова болбол халаан соогоо 8 гектар хүртэр хододоо элдүүрилнэ.

Тус тракторна бригада болбол тарилгынгаа түсэбые май hарын 20-до 10[illegible] процент тон hайн шанартайгаар г[illegible] сэдхэhэн байха юм.

Трактористнуудай дунда агитационно ойлгуулламжын худэлмэри hайнаар т[illegible]бигданхай.

Тракторист бүхэн 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулитай гүнзэгыгөөр танилсажа, тэрээн соо хараалагдаhан шухала зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө эрхимээр тэмсэнэд.

В БУДАЕВ.

ШАТАРАЙ ОБЛАСТЬ ХООРОНДЫН ТУРНИРТА ХАБААДАЛСАХАНЬ

Шатарай талаар республикын чемпион нүхэр Лепихин ба Улан-Удэ городой чемпион нүхэр Цыденов гэгшэд майн 29-эй үдэр Улан-Удэhээ Ивановэ гэжэ город мордобод.

Эдэ хоёр шатарай область хоорондын турнирта манай республикаhаа хабаадалсажа байна.

Сэлэнгын комсомолецууд табанжэлэй түсэбтэй танилсана

Сэлэнгын аймагай комсомолецууд СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессеэр баталагдаhан „1946-1950 онуудта арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулиие" гүнзэгыгөөр шудална.

Аймагай комсомолецууд болбол энэ табанжэлэй түсэб хадаа манай советскэ ороной ажахые hэргээн бодхоохо ба саашадань хүгжөөхэ дайшалхы программа гэжэ тоолодог байна.

Мүнөө аймагай комсомолецууд шэнэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиие комсомольско эхин организациин дэргэдэ эмхидхэгдэhэн кружогуудта эдибхитэйгээр ябажа шудалха зуураа, хабарай тарилгые богонихон болзор соо үнгэргэхэ, адуу малые бата бэхи тэжээлэй базаар хангахын түлөө сабшалан хадалан hайжаруулха гэхэ мэтын уялгануудые абана.

ВЛКСМ-эй айком болбол пленум дээрээ, табанжэлэй түсэбтэй дашарамдуулан аймагай комсомолецуудай зорилгонууд тухай зүбшэн хэлсэhэн байна.

Эндэ хабаадалсаhан комсомольско актив болбол дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэб тухай зүбшэн хэлсэхэ зуураа, Зэдын аймагтай баталhан социалистическэ мүрысөөндэ илахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа ба арга-боломжоёо элсүүлхэбди гэжэ мэдүүлhэн байха юм.

Тэрээнтэй хамта, ВЛКСМ-эй айкомой дэргэдэ агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэжэ, энэ семинарта хабаадалсаhан агитаторнуудта ВКП(б)-гэй айкомой лекторнууд ба пропагандистнууд табанжэлэй түсэб тухай лекцинүүдые уншаhан байна.

Аймагай комсомольско эхин организацинуудаар дүрбэдэхи табанжэлэй түсэб тухай хуулиие шудалха 17 кружогууд эмхидхэгдэбэ.

Мүн ВЛКСМ-эй айком болбол 10 элидхэлшэдые ба колхозуудай комсомольско эхин организацинууд 81 агитаторнуудые хабарай тарилгада ябаhан бригаданууд ба звенонууд дээгүүр агитационно худэлмэриие ябуулхаар томилhон байна.

Мүнөө эдэнэр дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түсэб тухай хуулиие үргэн колхознигуудай дунда ойлгуулжа, социалистическэ мүрысөөнэй долгиие үргэн далайсатайгаар эмхидхэбэ.

Илангаяа, Жаргалантын сомоной Тельманай нэрэмжэтэ колхозой комсомольско эхин организациин секретарь эрхим агитатор нүхэр Л. Д. Ринчинов, Тамчын сомоной „Социализм" колхозой комсомольско эхин организациин агитатор Лубсанов, Зүй-Сүтэйн сомоной Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой комсомольско эхин организациин агитатор Д. Баторова, Юрөөгэй сомоной Улан-Удунга колхозой комсомольско эхин организациин агитатор Будажапов Дондок ба бусад энэ худэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулжа байха юм.

ЛУБСАН РИНЧИНО,
«Б.-М. Үнэнэй» тусхай корреспондент.

Бригадын амисхал

Аажам дулаан апрель hарын үглөөгүүр Жиримскэ МТС-эй тракторна бригаданууд колхозуудта гараhан юм. МТС-эй директор Тупикин моторнуудай худэлмэриие шалгажа, трактористнуудта зүбшөөл заабари үгэнэ. «Путь Ленина» гэжэ колхоздо гараха бригадирта иигэжэ хэлэнэ:

—Немецүүдые горьтойхон ши сохёо hэнши, Михаил Милентьевич! Мүнөө ши колхоз соогоо хүндэтэй хүн гээшэш. МТС хадаа тракторна бригадымнай бригадир—фронтовик, командир, ордентэ хүн гэжэ шамаараа омгорхоно гэжэ сэхэ хэлэнэб. Найданаб шамда, Михаил Милентьевич, бригада соогоо гансахан лэ коммунист гээшэш. Эдэ бүгэдые бү мартаарай, машинно-тракторна станциин худэлмэришэд ба колхознигуудай этигэл найдабариие харюулаарай. Танай ошохо колхоз гээгдэнги колхоз юм. Недондо жэлдэ гүрэн талха хубааhан байгаа. Энэ жэлдэ Шинии трактористнууд залуу хүнээнээ арилгахадань туhалыш. Дөө үрьтэhэн, ажалта үдэртөө багануд, дүй дүршэл багатай гэжэ бү мартаарай. Ши тэдэнэртээ туhалха ёhотойш.

—Хэхэбди, хэхэбди. Машинануднай hайнаар заhабарилагдаа. Бригадын коллектив залуушье hаа, эбтэй эмхитэй. Амжалта туйлахабди гэжэ би найданаб. Үндэр ургаса заабол абахабди,—гэжэ нүхэр Климентьев найдуулна.

—За, hайн ябагты.

Тракторна бригадын бригадир МТС-эй директор хоёр гар гараа барисалдажа тараба.

Колхознигууд тракторна бригадые hайнаар угтаhан байгаа. Вагончигуудые хэжэ үгэhэн, hайн прицепщигүүдые, поварнуудые, горючи зөөхэ хүнүүдые ба бусад худэлмэрилэгшэдые томилжо үгэhэн байгаа. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ Попов энэ бригадада газетэ ба журналнуудые бүри түрүүн захижархиhан байгаа.

Үглөөдэрэнь бригадын членүүдэй анха түрүүшын үйлэдбэриин зүблөөн болобо. Нүхэр Климентьев болбол ямар худэлмэри хэхэ тухай тракторист бүхэнэй уялга, үдэрэй бүтээсын нормо, ажалай түлбэри, горючи ба түрхихэ материалнуудые гаргашалга тухай трактористнуудта хөөрэжэ үгэбэ. Үндэр ургаса абахын гол шухала условии—газарай хүрьhые hайн шанартайгаар ба саг дээрэнь элдүүрилхэ ябадал болоно. Энээнэй шухала байhан тухай ойлгостой ба эли тодоор хөөрэжэ үгэбэ.

«... Ургаса гээшэ трактористые шэмэдэг юм. Хахалhанаймнай hүүлдэ буртаг үбhэ ургажа байха болоо hаа, манай ажал хооhон ба ямаршье аша туhагүй болохо байна. Хахалалгынгаа гүнзэгые hайнаар хаража ябагты. Буртаг үбhые суглуулжа галдагты»,—гэжэ нүхэр Климентьев хэлэбэ.

Энэ үйлэдбэриин зүблөөн дээрэhээ бригадын членүүдэй социалистическэ мүрысөөн дэлгэржэ эхилээ hэн. Хүршэ болохо Тарбагатайн МТС-тэй социалистическэ мүрысөөндэ ороходоо абаhан уялганууд тухайгаа бригадир нэгэнтэ бэшэ hануулжа байдаг.

Полевой худэлмэринүүдэй эхилхэhээ хойшо трактористнууд ба прицепщигүүдэй дунда социалистическэ мүрысөөн бодото дээрээ дэлгэрhэн юм. Хэншье гээгдэхэ дурагүй байгаа. Худэлмэринь hүнишье болидоггүй hэн. Электрическэ гэрэлгүй дээрэhээн hүбэлгэн бригадир трактор бүхэндэ хоёр-хоёр дэнгүүдые таарулжа, урда хойнонь хэhэн байха юм. Климентьева Елизавета, Климентьев Федор ба Красиков Петр гэгшэд илангаяа эршэтэйгээр ажаллажа, түрүү hууряа буляалдадаг байна.

Климентьева Елизавета СТЗ—НАТИ гэжэ трактораар халаан соогоо 11—12 гектар хахалжа, нормоео 180—200 процент дүүргэдэг байhан юм. Тэрээнтэй нэгэ трактор дээрэ худэлмэрилдэг Климентьев Федор нэгэн доро культиваци, борнойлго, тарилга хэхэ зуураа халаан соогоо 20—25 гектар элдүүрилдэг hэн. Культивацилга дээрэ худэлмэрилхэдөө Красиков Петр колесно трактораййнгаа бүтээсые үдэрhөө үдэртэ дээшэлүүлжэ эхилээ. Ажалай бүтээсые харуулhан доска дээрэ тэрэнэй нэрын хойно 21—23—25 ба 28 гектар гэhэн ходо дээшээ гараhан тоонууд гаража байhан юм. Энэнь халаанай хоёр хахад шахуу нормо болоно!

«Путь Ленина» гэжэ колхоздо хабарай полевой худэлмэринүүдэй түсэбые энэ бригада майн 1 болтор дүүргээ. Условно трактор бүхэнөөр 200 гектар хахалха зуураа 1.500 килограмм нефтепродуктнуудые арбилжа, жэлэйнгээ тракторна худэлмэринүүдэй түсэбые майн 20-до дүүргэбэ.

Трактористнүүд иимэ хурданаар худэлмэрилхэ зуураа мүн лэ эрхим шанарые сахидаг юм. Газараа гүнзэгыгөөр хахалхатай хамта бог буртаг суглуулжа галдадаг. МТС-эй агроном ба колхозой худэлмэриин шанарые шалгагша нэгэшье дутуу дундые олодоггүй.

«Мүнөө жэлдэ hайн лэ ургаса абахамнай гээшэ ха. Трактористнууд хамаг шадалаараа оролдоо даа!»—гэжэ колхознигууд хэлсэнэ.

Һаадгүйгөөр ба үндэр бүтээсэтэйгээр худэлмэрилжэ байбашье, тракторнууд ба хүдөө ажахын машинанууд эбдэрдэггүй. Энэ хадаа саг үргэлжын ба анхаралтай hайн техническэ харууhаар тайлбарилагдана. Техническэ харууhа болбол бригада соо хуули болонхой. Трактористнууд өөhэдынгөө трактор ба шэрэхэ машинануудые hайнаар хаража үзөө, тоhодоо машинануудайнгаа бүхы частьнуудые техническэ харууhанай ёhоор бэлэдхээ гэжэ бригадир өөрөө хаража үзөөгүйдөө тэдэниие худэлмэридэнь гаргадаггүй юм. Бригадир орёо механизмуудые тааруулха, элдэб hаад болон дутуу дундануудые түргэнөөр заhабарилха ябадалдань трактористнуудта туhалжа, тэдэниие hургана. Бригада соо үдэр бүри техническэ hуралсал болодог. Худэлмэриин дүй дүршэлые андалдаха үйлэдбэриин зүблөөнүүд саг үргэлжэ үнгэргэгдэдэг. Иимэhээ бригадын хүнүүд үдэр бүри hуража байна. Бригадир өөрөө ниитын худэлмэридэ hайнаар хандадаг юм. Тэрэ хадаа МТС-эй Советдэ хододоо хабаадалсадаг, колхозуудай правленинүүдэй заседанинуудта, колхозуудай хамтын суглаануудта мүн лэ байлсадаг. Энэ ушар болбол колхозой болон машинно-тракторна станциин байдалые мэдэжэ байха ябадалдань туhална. Энэ хадаа тэрэнэй, тракторна бригадын хүтэлбэрилэгшын кругозорые үргэдхэнэ. Мүн трактористнуудайшье кругозор дээшэлнэ.

Учетчик комсомолка Клара Кривенко гэгшэ трактористнуудта үдэр бүри газетэнүүдые уншажа үгэдэг юм. 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбые тэндэ ехэ hонирхолтойгоор уншажа үгэнэ байна. Бригадир нүхэр Климентьев өөрынгөө дайшалхы замhаа зарим нэгэн эпизодуудые, өөрынгөө дайшалхы нүхэдэй эрэлхэг баатарлиг ябадалнууд тухай трактористнуудтаа хөөрэжэ үгэдэг юм. Манай агуу ехэ орондо боложо байhан бүхы событинууд тушаа трактористнууд ехэ hонирходог.

Бэе бэедээ туhалалсаха ябадал бригада соо hайнаар эмхидхэгдэнхэй. Худэлмэрилжэ байха үедэ СХТЗ тракторай клапанууд дүрөөд бүхэли сүүдхэ соо машина байха аюултай болоhон байгаа. Энэнь гансашье тракторист Петр Красиковые hанаата болгоо бэшэ энэ коллективтэ худэлмэрилжэ байhан хүн бүхэнэй hанаа зобоогоо hэн. Нүхэр Красиковтай мүрысэжэ ябаhан тракторист Федор Климентьев амарха эрхэhээн арсажа, Красиковтай хамта тракторынь 3 час хахад соо заhабарилhан байха юм.

Энэ багахан коллектив эбтэй ба эмхитэйгээр худэлмэрилнэ. Тарбагатайн аймагай МТС-үүдэй тракторна бригадануудай социалистическэ мүрысөөндэ нүхэр Климентьевэй бригадын түрүү hуури эзэлhэниинь дэмы бэшэ. Тарилгаа дүүргээд, тэдэнэр ерэхэ жэлдэ абаха үндэр ургасын бата бэхи hуури табижа, пар хахалжа байна.

И. БУРМИСТРОВ.
Жиримскэ МТС.

…о үүлтэртэ гахайнуудые …тоо толгойе дайнай урдахи …гахайн В. М. Бескоровайная …ихонуудые абажа, тэдэнээ …болгон жэл бүридэ хоёр …ахин ехэ мүнгэ абадаг юм. …гэһэн медаляар шагнагдаа. …им шэгнүүртэй «Сол» үсхэбэрилхэ Прималкинска совхоз (Кабардинска АССР) болбол гахайүеынхидэ хүргэһэн байна. Гайхамшагта амжалтануудые совгэгшэ туйлаһан байна. Даажа абаһан эмэ гахай бүхэнһөө 21—21 хүсэд һайнаар тэнжээһэн байна. Нүхэр Бескоровайная нэмэлтэ поршоонхо абадаг ба һара бүридэ хараалагдаһан салин хүлһэнһөөн Эрхим хүдэлмэриингөө түлөө нүхэр Бескоровайная «Габьяата ажалай ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. М. Бескоровайная болбол 300 гэжэ нэрэтэй эмэ гахайн дэргэдэ байна.

А. Гольдфейнэй фото (ТАСС-эй фотохронико).

Баян шадалтай, культурна байдалтай колхоз

…гын аймагай Жаргаланта …тогтоһон Тельманэй нэ… колхоз болбол мүнөө …СР соо эгээл түрүү колхоз …ологдодог юм.

…һэн арбаад жэл соо Тель… нэрэмжэтэ колхоз хадаа … ба культурын талаар …ихон амжалтануудые туйла…йна. Тус колхоз 1930 ондо …тар тарилгын талмайтай … 1945 ондо 1550 га та… талмайтай болоһон гэхэ гү, …е дүрбэ хахад дахин ехэд…н энэ үе соо мал ажалань …олгойһоо 7500 толгой хүртэр …байха юм. Тиихэтэй хамта …хозой ашаг олзо жэлһээ …үргаһан байна гэбэл, 1945 …миллион 326 мянган түхэ…олзо оруулһан байна. Энэ …даа Жаргалантын Тельма…эмжэтэ колхозой ажахын …энүүдые тодорхойлно.

…манэй нэрэмжэтэ колхоз … манай республика дотор …льтурна байдалтай колхоз … шадаа юм. Колхознигуу… бүхэн электрын гэрэлээр …анхай. 150 точкотой радио…дэлмэрилнэ. Мүнөө үедэ …уд, гүүртэнүүд бригаданууд, культстануud дээгүүр радио байгуулагдаһан, Ильичын лампанууд носоогдодог ба телефон табигхай. 500 хүнэй һууха һууритай шэнэ гоё клуб байгуулагданхай. Электростанцитай, больницатай ба үхибүүдэй санаторитой юм. Табан таһагтай тон ехэ һонирхолтой музей эмхидхэгдэнхэй. Энэ музейдэ манай республика дотор байдаг зүһэ бүриин шубууд, ан арьяатан, тэдэнэрэй гоодо бодон гахай, баабгай, буга, шэлүүһэн ба бусад һонирхолтой ангууд байха юм.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ хамгаалгын фондодо 4 мянган центнер тариа, 75 мянган центнер мяха, хэдэн зуун мянган литр һү ба бусад элдэб эд хэрэглэлнүүдые тушааһан байна. Мүн тэрэшэлэн немецкэ эзэмдэлгэдэ орожо, гэмтэһэн һандаргагдаһан районуудай ажалшан арадта зорюулжа, 2 мянга гаран адууһа мал бэлэглэһэн байна.

Тус колхозой членүүд хадаа Советскэ засагай ашаг туһаар, хамтын нэгэдэмэл ажалай хүсөөр баян шадалтай, культурна байдалтай боложо шадаһан байна.

Энэ колхозые Бурят-Монголой түрүү зэргын колхоз болгохо хэрэгтэ тус колхозой парторг нүхэр Тогочи Данзанович Данзанов гэгшын шударгы һайн ажалые тэмдэглэнгүй орхихо аргагүй юм. Хабатай шадамараар колхозоо шанга, шадалтай болгоһон, Ленин-Сталинай партиин үнэн хүбүүн Т. Д. Данзанов болбол СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан байна.

Мүнөө Тогочи Данзанович болбол СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессидэ ошожо ерээд, өөрынгөө һунгагшадта сесси дээрэ хэлсэгдэһэн түүхэтэ документнүүд тухай, арадуудай вождь нүхэр Сталин тухай, мүн Эсэгэ ороной гоо зүрхэн болохо Москва город тухай, Кремль тухай тодорхойгоор хөөрэн, тэдэниие һонирхуулдаг байна.

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой бүхы эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигууд бүхэн энэ жэлэй ажахын ба политическэ шухала кампанинуудые богонихон болзор соо бэелүүлхын түлөө шууд сэхээр тэмсэжэ байнад.

Лубсан РИНЧИНО.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

…азетэ, журналнууд захигшадта хүргэгдэнэгүй

…гын аймагай Чесанын отделени энэ 1946 оной … тон муугаар хүдэлмэ… байна. Энээниие сомоной …алшад һайн мэдэхэ юм. …гэхэдэ энэ сомоной ажал… «Б. М. Правда» ба «Б. М. …азетэнүүдээр саг болзор …нгадаггүй байхаһаа гадна, …дынь хэдэн хоножо, но…ынь дутамаг ерэдэг. … центральна газетэнүүд һа… нэгэ ерэдэг байна. Че… почтын отделениие даагша …ьга Михайлова ажалша…тэ журналнуудаар саг … соонь хүсэдөөр хангаха тон … политическэ удхашанартай …бүүлгын жэгшүүритэй … ябуулагдажа байһаниие …эжэ байбашье, ямаршье зохихо хэмжээ абанагүй. Зүгөөр газетэнүүд Хэжэнгын почтоһоо гарахадаа бүхы номернуудынь хүсэд байдаг аад, Чесана хүрэжэ ерэтэрээ хахадынь үгы болошодог байха юм.

Энээниие Хэжэнгын почтын начальник нүхэр Дашиев һайн мэдэхэ байбашье мүн лэ хэмжээ абанагүй.

Тиимэһээ энэ талаар дары хэмжээ абажа, гэмтэй нюурнуудыень шангаар шүүмжэлжэ, ажалшадые газетэ журналаар саг соонь, гүйсэдөөр хангадаг болгохые хэлхеэ-холбооной Республиканска Управлениин начальнигта һануулха шухала болоно.

А. ТАПХАЕВ.

АГИТБРИГАДА ПОЛИ ДЭЭРЭ

Хабарай тарилгын үедэ поли дээгүүр хүдэлмэрилжэ байһан таряашадта гоё һайхан зүжэг наата харуулжа байхын түлөө Тарбагатайн аймагай центрын социалистическэ культурын байшангай дэргэдэ тусгаар агитбригада эмхидхэгдэһэн байгаа.

Тус агитбригадые хүтэлэгшэ нүхэр Бондаренко хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, май һарын туршада колхозой полевой стануд дээгүүр 7 зүжэг наадануудые харуулһан байха юм. Гадна колхозуудай центртэ 4 концерт табиһан байна. Энэ бригада болбол өөрынгөө концертнэ программа соо олон янзын һонирхолтой наадануудые харуулдаг юм.

Бригадын членүүд нүхэд Мария Бондаренко, Демьян Борисов, һаяхан Улаан Армиһаа бусажа ерэһэн нүхэр Сапунов ба бусад гоё һайхан дуунуудые ба хатарнуудые нааданад.

Иигэжэ наада ба зүжэгүүдые харуулхаһаа гадна, тус бригадынхид СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тушаа ойлгуулалжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг байна.

…адиоузелай хүдэлмэриие эридээр һайжаруулха

…анай аймагай центр дээрэ … хүдэлмэрилдэг юм. Энэ …бол өөрынгөө хүдэлмэриие …агнагшадые һонирхуулхаар …шадаагүй.

…адиоузел хадаа аймагай ба …газетэнүүдэй һонинуудые …дамжуулха тэдыгээр хи…г юм. Аймаг дотор боло…ан бусад бүхы һонинууд …агнагшадта огто дамжуу…гүй.

…айханай талаар програм…аа саг үргэлжын «дуу…охо «ирагуу һайхан» … Хмелининэй дуулалгаар …дадаг гээшэ. Энэ Хмели… зоной дунда ямаршье … таарахагүй ябуулгануу…г, радиоузелда «гэнтын … ороһон нюур болоно. Тэрэ мүртөө радио дамжуулхадань муугаар дуулдадаг, харшаганаха, хүршэгэнэхэ гэхэ зэргын абяан гарадаг байха юм.

Газетын ерээгүй үдэртэ гансахан Хмелининэй дуулалгаар радио дамжуулгын бүхы сагынь дүүргэгдэдэг байха юм.

Радио шагнагшад Хмелининэй «һайханаар» дуулалгаһаа хашаршаһан дээрэһээ, радиогоор дуурахынь болюулха гү, али шэхээ бүглөөд һуудаг болонхой юм.

Тиимэһээ редактор нүхэр Арьяевагай радиогоор дамжуулгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха ба радиоузелда гэнтын ушараар шургаһан Хмелининиие дары сэбэрлэбэл зохистой гэжэ һанагдана.

Б. РИНЧИНОВ.

Ц. Номтоев

Алтан гурбан үгэ

Шуһата дайнда урагшаа
Шуумар орон ябагша,
Бардам баатарай зүрхэндэ
Бадаран тодоор һанагдагша
Алтан гурбан үгэ
Арад, Эхэ орон, Сталин!
Хари холо газарта,
Хабшуу бэрхэ үедэ,
Аюул гаталан ябагшадай
Аман соо дурдуулагша
Алтан гурбан үгэ
Арад, Эхэ орон, Сталин!
Туйлаһан ехэ илалтаа,
Тодорһон суута хүсэеэ,
Энхэрэн магтан дуулагша
Эхэ уужам орон соом
Алтан үзэгөөр толорогшо
Сталин, Эхэ орон, арад юм.

Трактористнуудай техническэ һуралсал тухай

Тракторна агрегадуудай бүтээсэ ба үндэр ургаса үргуулха ябадал болбол трактористнууд, бригадирнууд ба механигуудай мэргэжэл ба дүршэлһөө дулдыдадаг юм. Механизаторска кадрнуудай мэргэжэл ба шадабари үргэлжэдөө нарижуулагдажа байха ёһотой. Механизаторска кадрнуудай, илангаяа трактористнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ асуудал болбол сезонно хүдэлмэри бэшэ, харин үргэлжэдөө ябуулагдажа байха хэмжээ-ябуулга мүн болоно. Трактористнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхын түлөө жэл бүхэндэ полевой хүдэлмэриин үе соо бүхы трактористнууд ба прицепщигүүдэй техническэ һуралсал үнгэргэгдэдэг байна. Гэбэшье энэ техническэ һуралсал трактористнуудай бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ мүнөө хүртэр үргэнөөр хэрэглэгдэжэ шадагдаагүй, мартагдаһан хэрэг болоод үнгэржэ байна. Жэшээлхэдэ, Селендумын ба Жиримскэ МТС-үүдтэ техническэ һуралсал ехэ дутагдалтайгаар үнгэргэгдэдэг ба энэ хэрэгые тракторна отрядуудай бригадирнуудта даалгагдаһан байхаһаа гадна, заняти үнгэргэхэ графиггүй, зохёогдоһон тусхай тематикагүй байна. Олонхи МТС-үүдтэ техническэ һуралсал оройдоошье эмхидхэгдээгүй. «Түрүүн тарилгаяа дүүргэе, тиигээд хаража мэдэнэ бэзэбди» гэжэ зарим МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд хэлэнэ. «Гаанар дэмырээ гүт, хабарай тарилгын үедэ техническэ һуралсал хэхэ гэхэдэб?!» гэжэ Бургалтайн МТС-эй ахалагша механик нүхэр Хорунжи гэгшэ хэлэһэн юм. Харин һаяхан эмхидхэгдэһэн Бургалтайн МТС-тэ хэрэг тиимэ һайн бэшэ. Тус МТС-эй энэ жэлэй үбэл абаһан шэнэ тракторнуудай хоёр радиатор хүрэжэ эбдэрһэн, мүн бусад частьнуудынь эбдэрһэн байна. 5 тонно тухай горючи нормоһоо гадуур гаргашалагдаһан байха юм. Тэндэ трактористнуудай 50 процент шахуунь шэнэ кадрнууд мүн. Иимэ ушарһаа энэ шэнэ МТС-тэ механизаторска кадрнуудые һургаха ба хүмүүжүүлхэ ябадал хамагай шухала хэрэг байһан аад, энэнь анхаралда абтанагүй. Тэрэшэлэн Хамнигадайн МТС-тэ энэ хэрэг баһал һайн бэшэ. 7 шэнэ тракторай хойто мостнуудынь тоһогүй байһан, картернуудта тоһогүй ба һайса шалгагдаагүй байһан дээрэһээ 2 шэнэ тракторай подшипнигууд хайлуулагдаһан ябадал шалгалтаар элирһэн байха юм. Тиимэ жэшээнүүд нилээд олон. Энэ эбдэрэлнүүд ба тракторнуудай дутуу заһабарилагдаһан ябадалнууд болбол манай механизаторска кадрнуудай техническэ бэлэдхэлэй дутагдалтай байһаниие ба механизаторска кадрнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ асуудалаар МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй байһаниие гэршэлнэ. Ороной стахановецууд-түрүү трактористнуудай туйлаһан амжалтануудые трактористнуудай дутагдалтайгаар шудалдаг ушарһаа тэдэнэрэй эрхим дүй дүршэл ба амжалтануудынь манай трактористнууд, механигууд ба бригадирнуудай шадабари болоогүй байна.

Механизаторска кадрнуудай һуралсал Сүхын, Саянтын МТС-үүдтэ муу бэшээр табигдаһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ МТС-үүдтэ техническэ һуралсалай заняти зохёогдоһон түсэбэй ёһоор саг үргэлжэ ябуулагдадаг байна. Иимэһээ эдэ МТС-үүдэй тракторна паркнуудай нягта һайнаар хүдэлмэрилдэг байһаниинь гайхалтай бэшэ.

Техническэ һуралсалай зорилгонь хадаа машинно тракторна паркые ашаглаха талаар трактористнуудай үйлэдбэриин мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, тракторай техническэ харууһые зүбөөр ябуулха, жэжэ заһабари хэжэ һураха, агротехническэ хэмжээ-ябуулгын элементарна ёһые мэдэхэ, трактористнууд-стахановецуудай туйлалтые шудалан абаха.

Техническэ һуралсал болбол тракторна паркын полевой хүдэлмэридэ ябажа байһан үе соо эмхидхэгдэхэ ёһотой. Тиихэдээ тракторна бригада бүхэндэ нэгэдэхи ба хоёрдохи халаануулта тус тустань, халаанай трактористнууд ба прицепщигүүдые бүгэдыень хабаадуулха техническэ һуралсалай кружогууд эмхидхэгдэхэ болоно. Кружогуудай хүтэлбэрилэгшэд ба багшанар болгон МТС-эй участково механигууд, агрономууд, бригадирнууд ба эрхим трактористнууд хабаадуулагдаха ёһотой. Мүн техническэ һуралсалай заняти болбол МТС-эй директорээр баталагдаһан графигай ёһоор үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Занятиие иимэ методээр үнгэргэхые дурадхагдана: кружогой хүтэлбэрилэгшэ гү, али багша-хөөрэлдөө хэгшэ 20—30 минута соо материалаа заагаад, шагнагша бүхэндэ трактор дээрэ ябуулагдажа байгаа практическа хүдэлмэри хэхын даалгабари үгэхэ байна. Бүхы практическа хүдэлмэри хадаа кружогой хүтэлбэрилэгшэ гү, али багша-хөөрэлдөө хэгшын шууд хиналта доро үнгэргэгдэхэ ёһотой. Удаадахи занятинууд бүхэндэ түрүүндэ хэһэн занятинуудай хүдэлмэриие (даалгабариие) шалгажа байха.

Техническэ һуралсалай занятинууд дээрэ иимэ темэнүүдые шудалхые дурадхагдана гэбэл:

1. Техническэ харууһалгын системые эмхидхэлгэ ба зүбөөр ябуулга;
2. Тракторнуудай хүсые дээшэлүүлгэ;
3. Нефтьпродуктнуудые арбилалга;
4. Тоо бүридхэл ба ажалай түлбэри;
5. Тракторнууд ба хүдөө-ажахын машинануудые тушаажа абалга, тушаажа үгэлгэ ба хадагалалга;
6. Агротехминимум;
7. Аюулгүйн техникэ ба түймэртэ эсэргүү хэмжээ-ябуулганууд болоно.

Нэгэдэхи темые шудалхадаа, трактористнуудай зүгһөө техническэ харууһалгын журамые графигай ёһоор, һайнаар бэелүүлхэ ябадалда онсо анхаралаа табиха ба тэрэниие туйлахань шухала болоно.

Хоёрдохи ба гурбадахи темэнүүдтэнь ороной стахановецууд-трактористнуудай туйлалта амжалтануудые дэлгэрүүлхэ ябадалые үргэнөөр хэрэглэхэ. Түрүү трактористнуудай туйлаһан рекордно бүтээсын методые тодорхойгоор нэбтэрүүлхэ. Техническэ харууһалга хэхын түлөө тракторые зогсоохо хэрэгтэй болодог. Энэ сагые багадхаха тухай асуудал жэшээ болгожо абая. Суудхэ соо 4 час тракторые зогсоодог байгаа һаань тэрэниие 2 час хүртэр хаһаһан байха. Тиимэһээ трактор суудхэ соогоо 20 час хүдэлмэрилхэ байгаа һаа 22 час хүдэлмэрилдэг болоһон байна. Манай орон дотор тиимэ стахановецууд-трактористнууд ехэ олон бии. Тэдэнэр хадаа дунда зэргээр суудхэдээ 18—20 час хүдэлмэрилжэ, тракторна хүдэлмэриин жэлэй түсэбые 300-һаа 500 процент хүртэр дүүргэдэг байна. Иимэ жэшээнүүдые хэрэглэхэ хэрэгтэй байна.

Дүрбэдэхи темэдэ ажалай түлбэриие саг болзортонь түлэхэ ба һайшаан урмашуулха хэрэгтэ, хүдэлмэреэ шанаргүйгөөр дүүргэхэдэнь, горючи нормоһоо үлүүлэн гаргашалхадань, зэр зэмсэгээ гээхэдэнь хэмжээ абаха, салин хүлһэнһөөнь дараха гэһэн асуудалда онсо анхаралаа табиха хэрэгтэй.

7-дохи темые шудалхадаа, газарай хүрьһэ элдүүрилгын удхашанарые ойлгуулха хэрэгтэй. Олон чизын культурануудта тааруулжа, газарай хүрьһые яажа элдүүрилхые, үтэгжүүлгые яажа хэрэглэхые, тарилга ба ургаса хуряалгые шудалхань шухала.

Техническэ һуралсалай тематика 40 часаар хараалагдаһан байна. Бригадануудай, трактористнуудай техническэ бэлэдхэлһээ боложо зарим темэнүүдые нэмэхэ эрхэ МТС-үүдэй ахалагша механигуудта олгогдоно. Дурадхагдаһан тематикын ёһоор заняти үнгэргэхэ график бригада бүхэндэ зохёогдохо ёһотой.

МТС-эй директор ба ахалагша мэргэжэлтэд (механик, агроном) болбол техническэ һуралсалые ударидаха ба МТС соогоо һуралсалай ябасада саг үргэлжэ хиналта байгуулха ёһотой.

Үйлэдбэриин процессын үе соо хүсэд шадабаритай кадрнуудые хүмүүжүүлхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гэжэ арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хууляар хараалагдаһан ябадал арадай ажахын бүхы һалбаринуудта, тэрэшэлэн хүдөө ажахыда бэелүүлэгдэжэ эхилхэ ёһотой болоно.

Р. НАЙДАНОВ,
БМАССР-эй газартаряалангай Министерствын кадрнуудые бэлэдхэхэ таһагай инструктор—методист.

АЙМАГАЙ КОЛХОЗНО ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ҺАЙЖАРУУЛХА ТУХАЙ

Аймагуудай колхозно һургуулинуудта һуралгын болзор тон богонихон байна. Һуралсалай туршалгын ажахы үгы гээшэ. Һургуулида һурагшадые абахадаа зохихо эрилтэ хэгдэдэггүй, дүүргэлтын экзамен барилга үнгэргэгдэдэггүй байна. Тиимэһээ эдэ һургуулинууд республикын колхозуудта элдэб профессиин мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэжэ шаданагүй. Мүн хэдэн олон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд аймагуудай колхозно һургуулинуудта хүнүүдые эльгээхэдээ тэдэнэй эрдэмэй шанарые хараадаа абадаггүй байна.

Эдэ ехэнүүд дутуунуудые усадхажа, колхозно һургуулинуудай хүдэлмэриие һайжаруулхын тула Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обком доро дурсагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые абаха гэжэ тогтообо.

Энэ тогтоолой ёһоор, аймагай колхозно һургуулинуудта һураха болзор шэнэ һуралсалай жэлһээ эхилжэ 3 һара болгогдохо ба эхин һургуулиин 4-дэхи класс дүүргэһэн зарим нэгэн ушарта 3-дахи класс дүүргэһэн, 18 наһа гүйсэһэн хүнүүдые колхоз, совхоз, МТС ба бусад газарай органуудай командировкоор абадаг болохо ёһотой:

Эдэ һургуулинуудта орогшодой һуража байха үе соонь тэдэнэй ойлгосо дээрэһээ хаража, үдэр бүхэндэнь 1-һээ 1,5 ажалта үдэр бэшэдэг байхые колхозой правлениүүдтэ дурадхагдаба.

Ород хэлэ ба тоо бодолгоор һургуулида оролгын туршалга ба мүн дүүргэлтын экзамен эрхэ бэшэ байгуулха. Һургуули дүүргэжэ гарагшадта ямар мэргэжэл олоһынь зааһан тусхай үнэмшэлгэ үгтэдэг болохо байна.

1946 оной январиин 1-һээ аймагай колхозно һургуулинуудай гаргаша колхозуудай хүзүүгээр хангагдаха болоо. Иимэһээ эдэ һургуулиин директорнүүд колхозуудтай нэгэ һуралсалай жэлэй болзороор договор баталха ёһотой.

Колхозно һургуулинуудые һуралсалай шэнэ түсэб ба программаар, һуралсалай шухала хэрэгсэлнүүдээр болон һургагшанарай мэргэжэлтэй кадраар хангахые газартаряалангай Министерствые (нүхэр Гершевичые) уялгалба.

Газартаряалангай Министерствын зүбшөөлгүйгөөр аймагай колхозно һургуулинуудай директорнүүдые ондоо хүдэлмэридэ оруулха ябадал хоригдоһон байна.

Эдэ һургуулинуудые зохистой гэр байраар, мүн һурагшадай хамтын байраар хангахые аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэнэрые ба эдеэ хоолой продуктаар, бэшэгэй хэрэгсэлээр, хүдөө ажахын литератураар саг болзор соонь хангахые Бурмонкоопсоюзые (нүхэр Доржиниие) уялгалба.

Аймагай колхозно һургуули бүридэ һуралсал-туршалгын ажахы байгуулха тухай БМАССР-эй СНК-гэй 1945 оной августын 24-эй тогтоолые дары бэелүүлхые аймгүйсэдкомуудһаа эригдэбэ.

Энэ тогтоолой ёһоор колхозно һургуулинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай шухала хэмжээ-ябуулгануудые дары абахые аймгүйсэдкомууд ба ВКП(б)-гэй айкомуудые уялгалба.

МИНИИ ТҮСЭБ

Алдар суугаа алтан дэлхэй дээрэ гайхуулан суурхажа байгаа манай СССР ороной илалта ба жаргал түгэлдэр арад зон болбол агууехэ Сталинска дүрбэдүгээр табан-

жэлэй түсэбые гүнзэгы баясхалантайгаар угтаба. Арад түмэнэй эрмэлзэлгэ зоригоор зохеогдоhон энэ түүхэтэ үндэр хэрэгые үнэн бодото дээрэнь бэелүүлхын зорилго бидэнэй бултанай урда табигданхай.

Үбгэн залуу ба хүгшэд хүүгэдшье илгаагүй али бүхы шадал хүсэеэ энэ нангин хэрэгэй түлөө зорюулжа, нэгэн үзэл hаналтай хүдэлжэ байна. Иимэ гүн гүнзэгы түүхэтэ үе сагта манай Бурят-Монголой уранзохёолшод өөhэдынгөө хурса гуурhые ажалай хүсэтэ зэбсэг болгожо, уран hайхан зохёолнуудта урда урдынхиhаа хүсэтэй удхатайгаар бэшэхэ уялгатай байха юм.

Тиимэ ушарhаа энэ харюусалга ехэтэ ба амгалан сүлөөтэй байгуулгын үедэ өөрынгөө саашадаа хэхэ уранзохёолойгоо хэрэг тухайда томилон мэдүүлхые шухала дээрэ олоном.

Нүхэдүүд! Би болбол Бурят-Монгол ороной колхознигуудай шэн габьяата ажалай тухайда нэгэ томохон повесть бэшэхэhээ гадна шэнэ уран шүлэгүүдэй сборник хэблэн гаргаха байнаб. Мүн тэрэшэлэн бурят-монголшуудай аман үгэнүүдhээ үндэhэлhэн багахан хэмжээнэй үльгэрнүүдые бэшэхэб.

Дээрэ заагдаhан хүдэлмэринүүдhээ гадна уран литературын сборнигто ба республикынгаа газетэнүүдтэ болон хүдөө аймагуудай газетэнүүдтэ өөрынгөө зохеолнуудые толилхо байнаб. Мүн тэрэшэлэн минии шэнэ шүлэгүүд ба зохеолнууд радиодо уншагдаха юм.

Бурят-Монгол арадай олон түмэн ажалшад! Таанадай амжалтата ажал бидэ уранзохеолшодөй хэhэн ба саашадаа хэхэ хүдэлмэритэй нягта холбоотойгоор гүйсэдхэгдэхэ болоно.

Хоца НАМСАРАЕВ.

Медальнуудые барюулга болобо

Майн 29-эй үдэр Бурят-Монголой Ленинэй орденто хүгжэмтэ драмын театрын байшанда БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Чувьюров СССР-эй Верховно Соведэй үмэнэhөө республикын мэргэжэлтэ артистнуудта „1941—45 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хэhэн шэн габьяата ажалай түлөө“ гэhэн медальнуудые барюулба.

Театрын 119 эрхим артистнууд парти ба правительствын дээдэ шагналда хүртэhэн байна. Тэдэнэй дунда РСФСР-эй габьяата артистнууд Гендунова, Ильин, Генинов, мүн БМАССР-эй габьяата артистнууд Балдаков, Петрова, Языкова, Берлинский, Халматов ба бусад бии.

Артистнуудай үмэнэhөө нүхэр Берлинский үгэ хэлэхэ зуураа, парти ба правительствода баярые хүргөөд, саашадаа бурят-монгол арадай культура ба искусствын hалбаран хүгжэлтэдэ тус коллективэй бүри оролдосотойгоор хүдэлмэрилхөөр бэлэн байhыень тэмдэглэбэ.

ШЭНЭ НОМУУД ЕРЭНЭ

Республиканска „Бибколлекторто“ шэнэ номууд ерэжэ байна.

hаяхан 22 хэhэг капитальна хэблэлэй номууд ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи дээдэ hургуулинуудай Комитедэй лекционно бюрогой 32 хэhэг лекцинүүд абтажа, хүдөө нютагуудтахи библиотекэнүүдтэ эльгээгдэhэн байна.

Тэрэшэлэн хүдөө ажахын литература ба колхознигой календарь, географическа карта гэхэ мэтэнүүд абтаhан байха юм.

Манай республикын hонин

Футболоор мүрысөөн үргэлжэлhөөр

Майн 24-эй үдэр түмэрзамай узелай стадион дээрэ футбольно командануудай ээлжээтэ уулзалганууд болобо. Эндэ „Динамо“ гэжэ спортивна обществын команда „Локомотив востока“ гэжэ обществын хоёрдохи командатай мүрысэhэн байна.

Мүрысөөнэй эхеэр „Динамын“ футболистнууд ехэ түргэнөөр наадажа эхилбэ, удаань локомотивайхид нааданайгаа элибхиие гартаа абажа, 2 :1 гэhэн тоотойгоор илажа hалаба.

1990 хүүгэд лагерьта амархань

ВЛКСМ-эй Улан-Удын Городской райкомой мэдээгээр, энэ зун пионернүүдэй 34 лагерьнууд эмхидхэгдэжэ хүдэлмэрилхэ байна.

Эндэ городой хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай 1990 гаран хүүгэдые амаруулхаар хараалагдана. Тэрэшэлэн хүүгэдэй талмайнууд олоор эмхидхэгдэхэ юм.

Мүнөө ВЛКСМ-эй Улан-Удын горком тус лагерьнуудай начальнигуудай ба пионервожатануудай семинар үнгэргэжэ байна.

hурагшад мэргэн буудахаяа хүсэнэд

Сэлэнгын аймагай Загастайн дунда hургуулида мэргэн буудагшадай мүрысөөн үнгэргэгдэбэ.

Энэ мүрысөөндэ 10 hурагшад хабаадалсажа, тудажа боломоор 500 очкоhоо 349-ынь тудаhан байна.

Илангаяа мэргээр hурагша Очиров буудажа, 50-hаа 41 очко тудаhан байна. Мүн тэрэшэлэн мэргэнээр hурагшад Сантаков ба Мишенин гэгшэд буудабад.

Үндэр ургасын түлөө

Үбhэнэй үндэр ургаса хуряажа, ерэхэ жэлдэ үбhэ тэжээлэй бата бэхи баазатай байхын түлөө Кударын аймагай Алтайн сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой членүүд сабшалангай газар сэбэрлэжэ, уhалалгын хүдэлмэри эршэмгэйгээр ябуулжа байна.

Тэдэнэр сабшалангай газар дээрэ олоороо гаража, хуушан канава заhаhан ба шулуу буртагуудые сэбэрлэhэн байна. Тэрэшэлэн канаваар уhа урдахуулжа, 100 гектар тарилгын, 80 гектар сабшалангай газар уhалhан байха юм. Мүнөө энэ хүдэлмэри үргэлжэлhөөр.

Агитаторнуудай зүблөөн болобо

ВКП(б)-гэй Городской райком hаяхан агитаторнуудай зүблөө үнгэргэбэ. Энэ зүблөөндэ 120 гаран агитаторнууд хабаадалсажа, „СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб ба агитаторнуудай зорилго“ гэhэн темээр райкомой секретарь нүхэр Масловай элидхэл шагнаба.

Нүхэр Маслов болбол өөрынгөө элидхэл соо агитаторнуудай хүдэлмэриин дутуу дундануудые тэмдэглэхэ зуураа, тэдэнэй урда табигдаhан шухала зорилгонуудые зааhан байна.

Элидхэлэй удаа ВКП(б)-гэй горкомой лектор нүхэр Рыбников уласхоорондын байдал тухай лекци уншаба.

Энэ жэлдэ 50 байшан баригдаха

Паровозо-бүтээлгын завод энэ жэлэй туршада хоёр хсёр квартиратай 50 байшан бариха байна. Байшан бүхэниинь 80-аад мянган түхэригэй сэнтэй болохо юм. Тиигээд усадьба шадарай участогтань огород, малай байха байра, үбhэнэй сарай, түлеэнэй амбаар, мүльhэнэй погреб гэхэ мэтэнүүд бии байха.

Эдэ барилганууд 1946 оной туршада баригдажа дүүргэгдэхэ юм.

Садтай болохонь

ВКП(б)-гэй Хориин айкомой үүсхэлээр тус аймагай центрын социалистическэ культурын байшангай дэргэдэ сад таригдажа захалагдаба.

Тэндэ мянга гаран элдэб янзын модод таригдаха байна.

Эдэ хүдэлмэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ аймагай эмхи-зургаануудай албахаагшад ба хүдэлмэришэд, hургуулинуудай hурагшад ба гэрэй эзэн эхэнэрнүүд эмхитэйгээр хабаадалсана.

Мүн тэдэнэр дүтэ шадар байhан горхонhоо канава садтаа татажа оруулба.

Үбhэ ногоо тарина

Сэлэнгын аймагай колхозууд „Американска хяаг“ гэжэ малай эдихэ шэмэтэ ургасые түрүүшынхеэ тарижа захалба.

Энэ ургасые тариха гэhэн шухала хэмжээ-ябуулгые „Красный Октябрь“ гэжэ колхозойхид тон дэбжэлтэтэйгээр угтажа абаад, hайнаар хэрэг дээрэнь бэелүүлбэ.

Тус колхоз түсэбэй ёhоор 5 гектар талмай дээрэ тэрэ хяаг тариха аад, 10 гектар тарижа даалгабарияа 200 процент дүүргэбэ.

Тэрэшэлэн турнепс ба элдэб шэмэтэ ургасануудай тарилгые амжалтатайгаар саг болзор соонь үнгэргэhэн байна.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябад[...] хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи про[...]

Майн 27-ой үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, майн 27. (ТАСС). Мүнөөдэр Трибуналай үглөөнэй заседани дээрэ американска гэмгэлтын түлөөлэгшэ сүүдлүүлэгшэ Ширах гэгшэhээ асуулта абажа үргэлжэлүүлбэ. Гэмнэгшэ болбол Гейдрихиие алаhан тушаа тодорхойгоор тэмдэглэжэ, Ширахай энэ хэрэгтэ ямар хабаадалтай байhаниинь харуулба. Тэрэ үедэ, энэ алалгатай дашарамдуулан Ширах болбол хоёр дурадхалнуудые оруулhан байна гэбэл—Англиин культурна hуурин газарнуудые бомбодохо ябадалые шангадхаха, мүн тэрэшэлэн Венэhээ бүхы еврейнүүдые ба бүхы чехүүдые сүлэлгэдэ гаргаха.

Иимэ дурадхалнуудые үнэхөөр оруулhанаа сүүдлүүлэгшэ Ширах мэдэрнэ.

Тэрэнэй hүүлээр, «Гитлергюнд» гэжэ организациин СС ба Гиммлертэй ямар харилсаатай байhан тухай асуудалые хаража үзэлгэдэ гэмнэгшэ дамжан оробо. Залуушуулые бэлэдхэхын тулада Гиммлер болбол өөhэдынгөө хүнүүдые «Гитлергюндэдэ» хүдэлмэрилхые томилдог байгаа гэжэ гэмнэгшэ тодоруулна. Ширах энээниие мэдэрхэ баатай болоно.

«Гитлергюндын» нютагай организацинууд болбол Розенбергын бюронуудтай нягта барисаатай байжа, Советскэ Союзай саг зуура эээмдэгдэhэн территори дээрэ 80 мянган залуу советскэ хүнүүдые Германида эльгээхын тулада бэлэдхэhэн байна гэжэ тодоруулhан документнүүдые удаа удаагаарынь харуулжа гэмнэгшэ элирүүлнэ.

Тэрэнэй hүүлээр Советскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэ нүхэр Александров сүүдлүүлэгшэ Ширах гэгшэhээ асуулта абаба.

—Хэлэгты,—гэжэ нүхэр Александров асууба, —танай хүтэлбэрилжэ байгаа организаци «Гитлергюнд» болбол немецкэ залуушууд ба үхибүүдые 9 наhатайhаань эхилэн фашистска гуримаар хүмүүжүүлхэ зорилготой байгаа гэжэ мэдэрнэ гүт?

Фашизмын ба нацизмын хоорондо илгаа бии юм гэхэ мэтын hанаа бодомжонуудые хэлэжэ энэ асуудалда сүүдлүүлэгшэ харюусана.

Саашань гэмнэгшэ болбол сүүдлүүлэгшын 1945 оной ноябриин 16-да үгэhэн бэшэмэл үгэhөө баримта уншаба. Тэндэ иигэжэ хэлэгдэнэ: «Би хадаа Гитлерые баяртай дахагшань байhан юумэб, тэрэнэй бэшэhэн ба хэлэhэн бүхы зүйлнүүдтэнь үнэн hаналынь гэжэ хандадаг байгааб». Та үгэhэн энэ үгэеэ мэдэрнэ гүт?—гэжэ гэмнэгшэ асууна.

Харюугай орондо Ширах болбол гэнтэ оршуулга буруу байна гэжэ, сэхэ харюу үгэхэ ябадалhаа элдэбээр зайсана.

Ширахай бэелүүлжэ байг[...] леровскэ залуушуулые хүмү[...] хэ асуудалда дамжан орохо[...] раа гэмнэгшэ болбол зал[...] тушаа Гитлерэй заабар[...] толилhон Раушнигай номhо[...] римтануудые соносхоно. [...] хадаа,—гэжэ тус ном соо [...] дэнэ,—дэлхэйнхидэй шэшэ[...] хаар залуушуулые үсхэхэб[...]

—Теэд та,—гэжэ г[...] асууна,—Гитлерэй эдэ эр[...] дэй ёhоор немецкэ залуу[...] хүмүүжүүлдэг байба гүт? Т[...] ниие мэдэрнэ гүт? Харюу [...]

Сүүдлүүлэгшэ болбол да[...] сэхэ харюуhаа зайлаба.

«Гитлергюнд» гэжэ ор[...] болбол спортивна органи[...] гэжэ нэрлэгдэдэг элдэб о[...] цинуудта заняти ябуулхын [...] гитлеровскэ залуушуулые [...] рэгтэ даамагайгаар б[...] ниинь документнүүдые х[...] гэмнэгшэ саашань тодору[...]

Немецкэ гитлеровскэ за[...] лай организаци болбол хи[...] на табадахи колонные б[...] ябадалда эдибхитэй хаб[...] гаргаа гэжэ мүн тэрэшэлэ[...] нэгшэ тодоруулба.

Үглөөнэй заседаниин эсэ[...] нэгшэ болбол Львовто [...] гитлеровскэ залуушуулай [...] ааша тухай французска [...] Ида Вассо гэгшэhээ абта[...] соносхобо. 1946 оной май[...] Вассо иигэжэ мэдүүлбэ:

«Львов городой еврейск[...] ско ба советскэ арад зон [...] гансханшье ехэжээл наhат[...] мецүүд ба хуушанай на[...] бэшэ, мүн тэрэшэлэн [...] эмхидхэгдэhэн фашистска [...] шуулай организаци «Гитл[...] гэдэгэй нэрэhээ эдир [...] залуушуул баhа лэ вэрлиг[...] нуудые гаргадаг байгаа. [...] моор хубсалhан, агналгын [...] нуудаар ба олонхидоо пис[...] зэбсэглэгдэhэн эдэ [...] город соогуур бүхэли [...] отрядуудаараа гүйлдэжэ, [...] байрануудта ороод, тэнд[...] даhан хүнүүдые, үхибүүд[...] аладаг, байhан юумые [...] хэдэг hэн».

Тиимэ дээрэhээ — гэ[...] нэгшэ тэмдэглэнэ,—неме[...] СС-дэ ба гестаподо алб[...] байгаа гитлеровскэ, [...] болбол эдэ ба эдэнэртэ [...] рото ябадалнуудта хабаа[...] байна.

Сүүдлүүлэгшэ Ширахые[...] шэ адвокат Заутер гэгш[...] шанга гэмнэлтын докуме[...] табигдаhантай дашар[...] үмөөрэгдэгшынгээ хатууха[...] далда орошоод байхыень [...] лаараа, гэршэ Ида Вассо [...] эдэ үгэнүүдые гутаан бур[...] бүхы хүсөөрөө оролдобо.

Трибуналай үглөөнэй [...] энээгээр дүүрэнэ.

США-гэй түмэрзамайхидай забастовка т[...]

НЬЮ-ЙОРК, майн 25. (ТАСС). Түмэрзамайхидай забастовкые хоёр талаhаа хэлсэжэ зогсоохо тухай Сагаан гэрhээ мэдээсэhэнэй hүүлээр түмэрзамай кондукторнуудай профсоюзай түрүүлэгшэ Уитни гэгшэ «арад зоной эдеэ хоол ба бусад олон продуктнуудта хэрэгсэлтэй байhан дээрэhээ арад зоной ашаг туhада забастовко болбол дүүрэхэгүйгөөр үргэлжэлжэ байха арганьгүй гэжэ ойлгоод» арсалдаае хоёр талаhаа хэлсэжэ зогсоохо гэжэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлбэ гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентствын Вашингтонско корреспондент мэдээсэбэ.

ВАШИНГТОН, майн 25. (ТАСС). Түмэрзамайхидай забастовкотой дашарамдуулан тусхай хуули баталхые гуйжа конгрессын сесси дээрэ президент Трумэнай үгэ хэлэжэ байха үедэ, ажалай арсалдаануудай талаар президентын советник Стилмэн гэгшэ түмэрзамайхидай забастовкые хоёр талаhаа хэлсэжэ зогсооhон тухай хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлбэ. Хоёр талаhаа хэлсэжэ салин хүлhэ энэ жэлэй январиин 1-hээ часта 16,5 цент нэмээхэ [...] 22-hоо эхилэн 2,0 цен[...] нэмээхэ гэжэ тааралдаба. [...] мэришэнэй хуулида [...] оруулха тухай асуудалай [...] гые нэгэ жэлээр хойш[...] профсоюзууд зүбшөөбэ гэ[...] мэн мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК, майн 26. [...] Түмэрзамайхидай заб[...] дүүрэhэн тухай тусхай м[...] hүүлээр хахад час болоод [...] забастовко хэгшэд хүдэлм[...] сажа ерээ. Хоёр час боло[...] да олон тоото поезднууд [...] эхилбэ. Гэбэшье нормаль[...] лөөе байгуулхын тулада [...] часай болзор хэрэгтэй б[...] гэжэ hанагдана.

Түмэрзамай кондук[...] профсоюзай түрүүлэгшэ [...] шэ радиогоор үгэ хэлэх[...] эрид шанга байhанайнь [...] дэлмэришэдые магтажа, [...] дэ демократиин дахин м[...] хүдэлмэришэдэй прав[...] талаhаа тойбогүйгөөр [...] эрхые бэхижүүлхэ үдэр[...] түлөө» хүдэлмэришэд м[...] жэ мэдүүлбэ.

США-гэй уhан-сэрэгэй флодой ассигнова[...]

ВАШИНГТОН, майн 24. (ТАСС). Июлиин 1-hээ эхилhэн бюджетнэ жэлдэ уhан сэрэгэй флодой гаргашалгада 4 миллион 639.000 долларые ассигновалхаар түсэблэhэн хуулиин проектые США[...] лэгшэдэй палата hайшаа[...]

Харюусалгата редактора[...] Д. Д. ЛУБ[...]

Цокто Номтоев.

САША*)

(*Рассказ*)

Саша тэдэнэйгээ бусажа ерэхые хүлеэжэ, мамынгаа хэлэhэн даабари дүүргэhэндээ баярлажа омогтой hууба. Хүлеэжэ ядаад эреэгшэнэйгээ хажууда хэбтэтэрээ унташаба.

Булад нүхэдтэйгөө бусажа ерээд, Саша хүбүүгээ оложо hэрүүлбэ. Сашын hэрээд харахада, Булад Степан хоёрhоо ондоо гурбан улаанармеецүүд байба. Гарнуудынь араданъ хүлеэтэй, дарбагар hарабшатай, обхогорнууд малгайнуудтай гурбан немецүүдые асарhан байба. Хайшан гэжэ немецые асараабта гэжэ Сашын асуухын забдагүй зүүлжээ шамдан ябабад. Степан Сашые нюргандаа үргэлбэ. Дээгүүрэнь олон ракетэнүүд үлгөөтэй шэнги үдэртэл адли гэрэлтэжэ байба. Немецэй пулемёт таhалдаагүй тэршаганажа, Степан Саша хоёрой дээгүүр, хажуугаар hомонууд бэдирэн шууяна. Хажуудань зүрхэ алдама шанга дуутай юумэ нярд байса тэhэрнэ.

«Минии хойноhоо гээгдэнгүй мүлхи, тархяа бү үргэ» гээд Степан хажуу тээшээ мүлхибэ. Саша хойноhоонь гээгдэнгүй мүлхибэ. Жалга соо ороходоо Степан Сашые hугабшалаад гүйбэ. Жалгын зүүн эрье өөдэ баhа hомоной шууяан соогуур гараба. Саашын жаахан hааритайхан гарые немецэй hомон тудажа шархатуулба. Степан ябууд дунда Сашын шархатаhан гарай балсан уяжа шуhа гарахыень болюулба.

Үүр сайжа, ойгуур байhан юумэ тобойжо харагдаба. Хадын саанаhаа хурса hайхан наран бултайба. Степан Сашатаяа өөhэдынгөө байhан газар дээрэ гараба. Газар бүхэндэ, окоп, шугы бүхэндэ байhан улаанармеецүүд урин инагаар угтаба. Степан Саша хоёрой захаараа шугытай ганга соо ерэхэдэ, гурбан немецүүдые абажа гараhан 3 нүхэдэнь үни ерэhэн хүлеэжэ байба. Гансал Булад ерээгүй байба. Гурбан немецүүд Степаниие харахадаа башажа, «Гитлер капут» гэлдэбэ. Тэдэ гурбан немецүүдэй хоёрынь Сашын аманда тамхи хэhэн немецүүд байhые Саша таниба. Степан Сашын гарые дахин саб сагаан марляар hайнаар яаралгүйгөөр бообо. Саша тэрэ хоёр немецэй урда ошоод, элүүр гарайгаа жаахан нюдаргаар занаба. Зэмээ мэдэhэн немецүүд Сашын нюдэнhөө дальдирба. Гэнтэ урдаhаа ганга үгсэн мөөрэhөөр, Сашын эреэгшэн малаан тугалаа дахуулаад ерэбэ. Бултадаа үнеэнэй ерэhэндэ гайхалсаба. Ехэ дэлэнгыень hаажа, немецүүдhээ бэшэд бултадаа амтатай hү уубад. Эндэ эдеэлжэ амараад байтараа, Степан нүхэдөө суглуулжа хэлэбэ: «Буладнай hаатаба. Туhаламжа олгохо хэмжээ түргэн абаха хэрэгтэй болобо. Ши, гвардиин сержант, энэ Сашые госпитальдо абаашагты! Та хоёр олзонуудаа абаад штаб абаашажа тушаагты» гэбэ.

Сашын госпитальдо ерэхэдэ, ехээр шархатаhан Буладые hая госпитальдо асарhан байба. Саша Булад хоёр хамта байжа аргалуулба. Санитарка Геля Сашын эреэгшэниие hаажа, аргаламжада байгшадта hү уулгадаг байба. Саша Булад хоёрто Степан нэгэтэ ерэжэ сэсэг асаржа бариба. Сашын гар hайжарба. Булад удаан hайжаржа ядаба. Буладые город опирацида ябуулба. Сашын hайжараад, газаа гарахада малаан тугал тон мандагар томо болоhон, госпиталиин газаа эдеэлжэ ябаба. hайжарhан хүнүүд госпитальhоо гаража, омогтойгоор фронтдо мордодог байба. Саша hайжараад, эндэhээ хаана ошохо тухайгаа ехэтэ hанаата болодог болобо.

Сэлмэг үдэр халуу шатажа байхада хүнгэн машина госпиталиин газаа ерэжэ зогсобо. Энэ машинаhаа сэбэрхэн лейтенант буугаад, госпиталиин начальнигта ошожо, Сашые абаашахаа ерэhэнээ хэлэбэ. Саша ябаха боложо баяртай түхеэрэбэ. Саша госпиталиинхида аргалhандань баяр хүргөөд мордобо. Машина сэхэ генералай газаа зогсобо. Олон hайхан ордентой, ута хара hахалтай генерал Сашые ехэ уринаар угтажа хөөрэлдэбэ. Зохидхон тааруу хубсаhа оюулаад байhанаа үмэдхүүлбэ. Үдэшэ Степаниие генерал дуудажа асараад, «энэ нүхэрөө абаашажа хөөрэлдэжэ хонуула. Хожом hаяар хөөрэлдэхэ забдатнай болохогүй. Саша Москва мордохонь. Бидэ дайнда орохобди» гэбэ. Саша Степанай байрада ехэ сэдьхэл дүүрэн хөөрэлдэжэ хонобо. Степанай нүхэд Сашада ехэ дуратайгаар хандаба. Үглөө үдэр болобо. Бодоhон сагhаа хойшо жагсаалда бэлэдхэл болобо. Энэ частиинхид сэбэр хубсаhаяа үмдэжэ, ялагар зэмсэгээ барижа жагсаба. Саша Степанай хажууда жагсалсаба. Генерал ерэжэ амаршалаад эрхим фронтовигуудта орден ба медаль хайра барюулба. Сашые шангаар дуудажа, «Энэ патриот дайсанай тылдэ байжа манай разведчигүүдтэ үнэтэй мэдээ үгэhэнэй түлөө «Дайшалхы габьяагай түлөө» медаль хайра хүртэhэн байна гэжэ барюулба. Сагаан мүнгэн медаль Сашын жаахан гар соо баригдаба. Жагсаал дүүрэжэ булта байра байрадаа тараба. Степан Саша хоёрой байрадаа ерээд байхадань генерал дуудаба. Ошоходонь, Степаниие генерал сүмэ хаража: «Разведкэдэ ошохын даабари абаа гүт? hайн дүүргэжэ ерышдаа, хатуу даабари урдаш байна» гэбэ. Степан «даабари hайн дүүргэхэб» гэбэ. Сашада Генерал: «Саша, мүнөө Москва мордохош, суворовско hургуулида hуража, Улаан Армиин офицер болохош. hайн hуража, hайн офицер боло. hайн офицер болохо гүш?» Гэбэ. Саша баяртай нариихан дуугаар hайн офицер болохоб. Булад шэнги офицер болохоб. Немецые амидыгаар баряад асардаг офицер болохоб» гэбэ. Генерал «Хэсүүшдаа» гээд, хоёр hугаhаань дээрэ үргөөд, Сашые таалаба.

Степан Саша хоёр генералай газаа хоёр тээшээ тараба. Саша зүүлжээ мордобо. Степан баруулжа мордобо.

Белорусска фронтын суута разведчик Булад госпитальhоо гаража гурба hара гэртээ амараад, фронт, мордохо замдаа Москва хото оробо. Москвагай сэбэрхэн үйлсөөр нэгэ адлихан тааруу зохид хубсаhатай суворовско hургуулиин hурагшад жэрэг жэрэг байса алхалаад Буладай хажуугаар субаба. Булад тэдэниие ехэтэ hайхашаажа хараба. «Дайшалхы габьяагай түлөө» медальтай ба шархатаhанай тэмдэг улаан лент зүүhэн хүбүүн hурагшаhаа асуужа зүбшөөл абаад, жагсаалhаа гаража, сэхэ Буладта ерэжэ амаршалба. Булад: «Саша!» гэжэ дуугараад, hугаhаань үргэжэ, дүүрэн болоhон хасарыень таалаба. Аха дүү хоёр мэтэ болоhон Булад Саша хоёр үнэн зүрхэнhөө инагаар хөөрэлдэбэ.

*) Үргэлжэлэл. Эхиниинь „Б.-М. Үнэнэй“ июниин 1-эй номерто.

РЕДАКЦИ БА ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС, г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-86; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.)

Н—00629. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР.